

Útjelző

Látássérült Embereket
Segítő Szervezetek
Országos Hálózata

Akadálymentes közmédia, látható és hallható jelenlét: javaslatcsomag a látássérült emberek egyenlő hozzáféréseért

**Készítette az „Útjelző – Látássérült Embereket Segítő Szervezetek
Országos Hálózata” 40 szervezet jóváhagyásával.**

Szakmailag összeállította és ellenőrizte: Berke Mónika szociális munkás,
a Közzolgálati Tanács tagja; Gazdik Katalin audionarrátor; Demeter-
Szabó Ildikó jelnyelvi tolmács; Kósa Mária audionarrátor

További információ a Hálózatról és a csatlakozott szervezetekről:

utjelzo.vgyke.com

Bevezetés

A közmédia feladata, hogy a teljes társadalmat elérje, így a látássérült embereket is. Ez nem különleges bánásmód, hanem alapvető jog: az egyenlő esélyű, akadálymentes hozzáférés a tájékoztatáshoz, a kultúrához és a közélethez. A jelenlegi helyzetben azonban a látássérült emberek számára a közmédia használata sokszor nehezen hozzáférhető, vagy egyenesen lehetetlen. Mindez nemcsak technikai hiányosságokból fakad, hanem abból is, hogy a szerkesztési gyakorlat, a tartalom-előállítás logikája és az intézményi struktúra sem a valódi egyenlő hozzáférést tekinti kiindulópontnak. A közmédia működése így akaratlanul is hozzájárul az információs kirekesztéshez, a társadalmi távolság növekedéséhez és ahhoz, hogy a látássérült emberek véleménye kevésbé jelenjen meg a nyilvánosságban. Fontos hangsúlyozni, hogy az infokommunikációs akadálymentesítés a teljes társadalom számára érték: javítja a műsorok minőségét, érthetőségét, és egy befogadóbb, hitelesebb médiakörnyezetet hoz létre. A közmédia felelőssége ezért nemcsak jogi, hanem erkölcsi és szakmai kérdés is, amelynek középpontjában az emberi méltóság és az önálló információhoz jutás joga áll.

Az alábbi problématerkép a közmédia működését több szinten vizsgálja: szemlélet, tartalom, technika, szervezet, humánerőforrás és szabályozás. Minden pontnál megfogalmazzuk a problémát, rövid távú (1–2 éves), valamint hosszú távú (rendszerszintű) javaslatokat, kifejezetten a látássérült emberek szempontjaira fókuszálva. A hangsúly a fokozatos, megvalósítható, de következetesen előre mutató lépéseken van, amelyek

lehetővé teszik, hogy a közmédia lépésről lépésre alakítsa át gyakorlatát egy olyan irányba, ahol az akadálymentesség a mindennapi működés szerves része. Az itt megfogalmazott javaslatok egy része alacsony költséggel, elsősorban szemléletváltással megvalósítható, más része komplex, több szereplőt érintő szervezeti és technikai fejlesztést igényel, de mind ugyanabba az irányba mutatnak: egy olyan közmédiába, amelyben a látássérült emberek nem passzív fogyasztók, hanem aktív, látható és hallható szereplők.

1. Alapszemlélet, médiakép

1.1. Probléma leírása: A fogyatékossgal élő, ezen belül a látássérült emberek médiaképe erősen torzított. Gyakori a sajnálkozó, „hősiesítő” vagy szenzációhajhász bemutatás, illetve a fogyatékossgal, mint egyéni probléma vagy tragédia ábrázolása, nem pedig társadalmi felelősség és közös ügy. Ennek következtében a közönség számára nem válik láthatóvá, hogy a legnagyobb nehézségeket többnyire a környezeti és társadalmi akadályok okozzák, nem pedig maga az egészségi állapot. Kevés a fogyatékossgal élő megszólaló, szakértő, műsorvezető, szerkesztő. Bizonyos csoportok – például autista, látássérült személyek, értelmi fogyatékossgal élők, illetve halmozottan sérült személyek – szinte teljesen láthatatlanok. A nyelvhasználat sokszor megbélyegző, elavult kifejezéseket alkalmaz, ami tovább erősíti az előítéleteket, és azt a téves képet erősíti, hogy a fogyatékossgal élő emberek elsősorban „ellátottak”, „betegek” vagy „hősök”, nem pedig állampolgárok, szakemberek, szülők, választók.

1.2. Rövidtávú javaslat: Rövid távon szükség van szemléletformáló irányelvek és nyelvhasználati útmutató kidolgozására, szerkesztőségi szintű, kötelező útmutatóval, amely kifejezetten tartalmazza a látássérült emberekre vonatkozó megfelelő és kerülendő kifejezéseket. Ezt érdemes rövid, praktikus ellenőrző listákkal kiegészíteni, amelyeket minden szerkesztő, riporter, műsorvezető használni tud a napi munkája során, így például azt is ellenőrizni lehet, hogy a látássérült személyek ne csak a betegségükön, állapotukon keresztül jelenjenek meg, hanem mint önálló, kompetens szereplők. Fontos, hogy a látássérült és más fogyatékossgal élő szakértők rendszeres megszólaltatása ne csak fogyatékossgal-tematikájú műsorokban történjen, hanem általános témákban is, mint gazdaság, kultúra, sport, közélet, ezzel is erősítve, hogy szakmai véleményük ugyanolyan releváns, mint bárki másé. A pozitív és a problémacentrikus tartalmak egyensúlyát úgy kell kialakítani, hogy ne csak „pozitív példaként” vagy „inspiráló történetként” jelenjenek meg a

fogyatékossgal élő emberek, hanem a mindennapi akadályokról és rendszerszintű problémákról is szó essen, például a közlekedés, az ügyintézés, a digitális szolgáltatások elérhetősége vagy a közmédia akadálymentessége kapcsán.

1.3. Hosszútávú javaslat: Hosszú távon elengedhetetlen, hogy a látássérült emberek bevonása a közmédia döntéshozatalába intézményesen megvalósuljon, rendszeres stratégiai egyeztető fórumokkal az érdekképviselői szervezetekkel, valamint olyan tanácsadó testülettel, amelybe fogyatékossgal élő szakemberek is delegálnak tagokat. Folyamatos szemléletformálásra van szükség a teljes szervezetben, évente ismétlődő képzési ciklussal a fogyatékossgügyi szemléletről, nyelvhasználatról és reprezentációról, valamint belső tartalmi jó gyakorlatokat bemutató adatbázissal, amely konkrét műsorpéldákön mutatja be, hogyan lehet érzékenyen és kiegyensúlyozottan reprezentálni a látássérült embereket. A mindennapi, természetes jelenlét célja, hogy hosszú távon olyan műsorstruktúra alakuljon ki, amelyben a fogyatékossgal élő emberek jelenléte természetes és folyamatos, nem külön speciális blokkokban vagy jeles napokhoz kötött műsorokban, hanem a teljes programkínálatba beágyazva.

2. Akadálymentesítés a televízióban

2.1. Probléma leírása: A látássérült nézők számára a televíziózás jelenleg nem egységesen akadálymentes. Kevés az audionarrált műsor, nincs átlátható, előre tervezett kínálat, ezért az érintettek gyakran csak véletlenszerűen találhatnak rá audionarrációval ellátott tartalmakra, vagy egyáltalán nem tudnak róla, hogy létezik ilyen szolgáltatás. Gyakoriak a feliratozási hiányosságok, különösen az élő adásoknál, ami nemcsak a hallássérült nézőket érinti, hanem azokat a látássérült embereket is, akik kombinált módon, például gyengénlátóként a képhez kapcsolódó feliratokra támaszkodnak. A Teletex felülete olvashatatlan, nem felel meg a gyengénlátó emberek által használható kontrasztos megjelenítésnek. A mesterséges intelligenciával készült feliratok, sokszor nem érthetőek, meg tévesztőek, és értelmezhetetlenek. A jelnyelvi tolmácsolás csak kiemelt eseményeknél jelenik meg, és sokszor kicsi, nehezen használható a tolmácskép, ami a nagyobb méretű vizuális információkat igénylő nézők számára is nehézséget okoz. Gyakoriak a hangtechnikai problémák is: a háttérzene elnyomja a beszédet, a reklámok és a műsorok hangereje között nagy a különbség. Ez gyengénlátó és vak nézők számára különösen komoly akadály, mert számukra a hang a legfontosabb

információforrás, és az érthetetlen beszéd, a túl hangos zene vagy a hirtelen hangerő-változás jelentősen rontja a befogadás élményét.

2.2. Rövidtávú javaslat: Rövid távon ezért szükséges egy tervezett, előre kommunikált narrációs kínálat kialakítása, heti és havi szinten közzétett listákkal arról, hogy mely műsorokhoz érhető el audionarráció. Ez az információ több csatornán kell, hogy megjelenjen, például Teletexten, a honlapon, mobilapplikációkban és akár rádiós bemondásokban is, illetve az érdekképviselői szervezeteknél, hogy azokhoz is eljusson, akik számára az online felületek nehezen hozzáférhetők. Kiemelt műsorkategóriák akadálymentesítése indokolt, első körben az esti filmek, sorozatok, természetfilmek, dokumentumfilmek és nagy nézettségű magazinműsorok narrációjával, valamint a közérdekű műsorok, például híradók és közszolgálati magazinok feliratozásának és jelnyelvi tolmácsolásának megerősítésével. Az elkészült audionarráció, egy adott film ismétlésekor, automatikusan kerüljön adásba, az időszáv figyelembevételével nélkül. (Időszáv: 18:30-21:30). A vészhelyzeti kommunikáció kötelező akadálymentesítését is rövidtávon be kell vezetni: járvány, vihar, katasztrófa esetén minden rendkívüli bejelentést kötelezően narrációval, felirattal és jelnyelvi tolmáccsal kell adni, a hangos közlések érthetőségét ilyenkor különösen ellenőrizve, a háttérzaj minimalizálásával. Hangtechnikai minimumszabályokat is ki kell dolgozni, amelyek kimondják, hogy a beszédet soha nem nyomhatja el a zene vagy zaj, és egységes hangerő-szinteket írnak elő a műsorok és reklámblokkok között.

2.3. Hosszútávú javaslat: Hosszú távon szükséges egy műsортípus-alapú akadálymentesítési kötelezettség kialakítása, minden műsортípus esetében cél az akadálymentes hozzáférés, és ennek arányát fokozatosan növelni kell. Ahol technikailag megvalósítható, ott hosszabb távon minden műsорт narrációval kell ellátni, különösen filmeket, sorozatokat, dokumentumfilmeket, a narrációra vonatkozó jelenleg meghatározott, szűk időszáv eltörlésével. A narrációt és a feliratot a gyártási folyamatba kell integrálni, hogy az akadálymentesítés ne utólagos toldás legyen, hanem a produkció megrendelésének és költségvetésének része, például a szinkronhoz hasonlóan előre tervezve a narrációt és a feliratot is. Külföldi filmek és sorozatok vásárlásánál a narrációs költség eleve szerepeljen a kalkulációban, így elkerülhető, hogy anyagi okok miatt maradjon el a látássérült nézők szempontjából kulcsfontosságú szolgáltatás. Bármilyen infokommunikációs akadálymentesítést, kizárólag szakmai képesítéssel rendelkező szakember végezzen (Informatika a

Látássérültekért Alapítvány, tapasztalati szakértők). Eszköz- és platformszintű hozzáférhetőségre van szükség, vagyis a set-top boxoknak, okostévéknek, streaming alkalmazásoknak képernyőolvasóval is használhatónak kell lenniük, és a narráció kapcsolása legyen egyszerű, önállóan használható funkció, amelyet egy látássérült személy segítség nélkül is be tud állítani. A cél nem az általános, mindenre kiterjedő alapértelmezett narráció, hanem az, hogy mindenki számára elérhető legyen a beállítási lehetőség. Rendszeres minőségellenőrzésre van szükség, belső és külső, civil szervezetekkel közös monitoringrendszerrel, amely a narráció, a feliratozás és a jelnyelvi tolmácsolás minőségét vizsgálja, és amelyben a nézői visszajelzéseket strukturált módon gyűjtik és dolgozzák fel.

3. Akadálymentesítés a rádióban

3.1 Probléma leírása: A rádió elvileg a legkönnyebben hozzáférhető médium a látássérült emberek számára, hiszen elsődlegesen hangalapú, a gyakorlatban azonban sok akadály merül fel. Gyakori a túl gyors, hadaró beszéd, amely különösen nehezé teszi a bonyolultabb vagy számszerű információk megértését. A fontos adatokat, például időpontot, címet, telefonszámot, webcímet sokszor csak egyszer és nagyon gyorsan mondják be, ami nem visszahallgatható, nem követhető, és egy látássérült hallgató sem tudja könnyen jegyzetelni, különösen, ha útközben vagy munka közben hallgatja az adást. Nem minden műsor érhető el podcastként vagy visszahallgatható formában, így az érintettek gyakran elveszítik a lehetőséget, hogy nyugodt körülmények között, saját tempójukban hallgassák vissza a számukra fontos tartalmakat. Az online lejátszófelületek nem akadálymentesek, nehezen kezelhetők képernyőolvasóval vagy billentyűzetről, így paradox módon pont azok a hallgatók szorulnak ki a visszahallgatási lehetőségekből, akik számára a rádió lenne az egyik legfontosabb információforrás.

3.2 Rövidtávú javaslat: Rövid távon szükség van a beszédtempó és az információátadás szabályozására, belső szakmai irányelvekkel a műsorvezetők számára, hogy a fontos információkat lassabban, ismétléssel, strukturált formában mondják be, valamint arra, hogy a telefonszámokat, címeket, e-mail- és webcímeiket legalább kétszer, tagoltan ismételjék el. A visszahallgathatóság bővítése érdekében a legfontosabb közszolgálati műsorokat teljeskörűen elérhetővé kell tenni podcastként, a műsorokat időbélyegekké tagolva, hogy az egyes blokkok könnyen visszakereshetők legyenek. A lejátszófelületek alapvető akadálymentesítése is elsőbbséget élvez: a webes és mobilos

rádiólejátszókat képernyőolvasóval kell tesztelni, a hibákat gyorsan javítani, és a gombokat, például lejátszás, megállítás, műsorválasztás, nagy, egyértelmű, jól elnevezett felületi elemekkel kell ellátni.

3.3 Hosszútávú javaslat: Hosszú távon rádiós akadálymentesítési sztenderdek bevezetésére van szükség országos szinten, amelyek egységes irányelveket adnak a beszédtempóról, az információismétlésről, a vészhelyzeti tájékoztatásról és arról, hogy milyen minimumfeltételeknek kell megfelelnie egy közszolgálati hanganyag akadálymentességének. Teljes podcast-archívum kialakítása indokolt, visszakereshető, keresőbarát felülettel, részletes szöveges leírásokkal, amelyek röviden bemutatják a műsor tartalmát, témáit és szereplőit, hogy egy látássérült felhasználó könnyen el tudja dönteni, mit szeretne meghallgatni. A fejlesztéseket közösen kell tervezni az érdekképviselői szervezetekkel, rendszeres teszteléssel látássérült felhasználókkal, és az így beérkező felhasználói visszajelzéseket a fejlesztési ciklusokba be kell építeni. A Későbbi továbbfejlesztések során is figyelni kell az akadálymentesítésre.

4. Digitális felületek (web, app)

4.1 Probléma leírása: A közmédia digitális felületei (honlapok, alkalmazások) jelenleg csak részben felelnek meg a nemzetközi webes akadálymentességi szabványnak (WCAG), ezért az egyenlő esélyű hozzáférés nem minden felhasználó számára biztosított. Az online tartalmak használhatósága, áttekinthetősége és kezelhetősége nem egységes, ami megnehezíti a közszolgálati információkhoz, műsorokhoz és szolgáltatásokhoz való önálló hozzáférést.

4.2 Rövid távú javaslat: Rövid távon olyan célzott beavatkozásra van szükség, amely a legfontosabb felületeken a leginkább zavaró akadályokat szünteti meg, és közelebb visz a WCAG alapkövetelményeinek teljesítéséhez. Ennek része egy akadálymentességi átvilágítás, a kritikus problémák gyors javítása, valamint annak biztosítása, hogy a leggyakrabban használt funkciók (tájékozódás, műsorok elérése, visszanezés, visszahallgatás, beállítások kezelése) mindenki számára önállóan használhatók legyenek.

4.3 Hosszú távú javaslat: Hosszú távon a cél egy olyan egységes digitális környezet kialakítása, amely következetesen a WCAG előírásaira épül, és ahol az akadálymentesség a tervezés és fejlesztés alapelve. Ez magában foglalja egy közös szabványokon nyugvó design és fejlesztési rendszer bevezetését, a folyamatos minőségellenőrzést, valamint a

felhasználói visszajelzések és az érdekvédelmi szervezetek szisztematikus bevonását, hogy a digitális közszolgáltatások tartósan és rendszerszinten biztosítsák az egyenlő hozzáférést.

5. Intézményi és szervezeti problémák

5.1 Probléma leírása: A közmédiában jelenleg nincs egységes, írásban rögzített, hosszú távú akadálymentesítési stratégia. Az akadálymentes megoldások sokszor szórványos, projektalapú kezdeményezések, amelyek nem illeszkednek integrált rendszerbe. Az érdekképviselői szervezetekkel való együttműködés esetleges, a látássérült nézők és hallgatók visszajelzései nem szervezeten gyűlnek, a hibákra adott reakciók esetlegesek. Gyakran „papíron” létezik az akadálymentesítés, de ennek minősége, következetes ellenőrzése hiányzik.

5.2 Rövid távú javaslat: Írásos, intézményi szintű akadálymentesítési stratégia kidolgozása, amely a televízióra, rádióra, online felületekre, technikai eszközökre és humán erőforrásra egyaránt kiterjed. A dokumentum tartalmazzon konkrét célokat, határidőket és felelősöket. Rendszeres egyeztető fórum létrehozása a látássérült embereket képviselő szervezetekkel. Az itt elhangzó javaslatok és kritikák nyilvános, összefoglaló formában jelenjenek meg. Akadálymentesítési Visszajelző Portál koncepciójának elfogadása: egyetlen, közös weboldal, ahol minden néző és hallgató bejelentheti az akadálymentesítés hiányosságait, például hiányzó narráció, hibás felirat, nem működő jelnyelvi tolmácsolás, használhatatlan applikáció. Belső kötelezettségvállalás arra, hogy az akadálymentesítés ne csak formális megfelelés legyen: rendszeres belső minőségellenőrzés a feliratok, narrációk és online felületek használhatóságáról.

5.3 Hosszú távú javaslat: Esélyegyenlőségi igazgató kinevezése valós, döntés-előkészítési, költségvetési és koordinációs hatáskörrel, aki az egész intézményre kiterjedően felel az egyenlő esélyű hozzáférés megvalósulásáért. Ez a szerepkör akkor lehet hatékony, ha stratégiai szinten tudja befolyásolni a műsorpolitikát, a technikai fejlesztéseket és az emberierőforrás-tervezést. Tartós, szerződéses együttműködés kialakítása érdekképviselői szervezetekkel, nemcsak konzultációs szinten, hanem konkrét, folyamatos szakértői bevonással, például látássérült tesztelők, tanácsadók, tréner szakemberek foglalkoztatásával. A Visszajelző Portálon nyilvános hibakövetés: minden bejelentés státusza, beérkezett, folyamatban, javítva, elutasítva, legyen látható, így a közmédia nem tudja figyelmen kívül hagyni a panaszokat. A rendszer

automatikusan továbbítsa a bejelentéseket az adott csatornának, szolgáltatónak vagy, ha szükséges, a médiahatóságnak. A beérkező visszajelzések rendszeres, éves szintű elemzése a médiahatóság és az érdekképviselői szervezetek bevonásával: így pontosan láthatóvá válik, hol a legnagyobb a narrációs hiány, mely csatornákon olvashatatlan a Teletext, mely applikációk használhatatlanok képernyőolvasóval. Az eredményekre alapozva célzott fejlesztési programokat lehet indítani.

6. Humánerőforrás és képzés

6.1 Probléma leírása: A közmédia munkatársainak jelentős része, szerkesztők, riporterek, műsorvezetők, technikusok, nem rendelkezik elégséges ismerettel arról, hogyan kell akadálymentesen, látássérült emberek számára is hozzáférhetően tartalmat készíteni. Az érzékenyítő és technikai képzések eseti jellegűek, nincs beépítve a szervezet alapműködésébe. A fogyatékossgal élő emberek jelenléte a szerkesztőségekben és a háttérben is alacsony.

6.2 Rövid távú javaslat: Kötelező alapozó képzés bevezetése minden új munkatárs számára a fogyatékossgügyi szemléletről, nyelvhasználatról és az akadálymentesítés alapelveiről. Célzott képzések a szerkesztőknek és műsorvezetőknek: hogyan kell lassabb, érthetőbb beszédtempóval dolgozni; miként kell a fontos információkat, időpont, cím, elérhetőség, többször, tagoltan bemondani; hogyan lehet a műsort úgy felépíteni, hogy az audionarráció számára is logikus legyen. Rendszeres technikai tréningek a feliratozással, narrációval, jelnyelvi tolmácsolással foglalkozó munkatársaknak, hogy egységesen, professzionális szinten alkalmazzák az akadálymentesítési eszközöket.

6.3 Hosszú távú javaslat: Folyamatos, évente ismétlődő képzési rendszer kiépítése, amely a közmédia minden munkakörét érinti, beleértve a vezetői szinteket is. Útmutatók és belső jó gyakorlat gyűjtemények létrehozása, amelyek konkrét példákon keresztül mutatják be, hogyan lehet szakmailag magas színvonalú, ugyanakkor akadálymentes tartalmat készíteni. Látássérült és más fogyatékossgal élő tréner szakemberek rendszeres bevonása a képzésekbe, hogy a kollégák közvetlenül, tapasztalati úton értsék meg az akadálymentesítés jelentőségét. A közmédia gyakornoki programjának megnyitása fogyatékossgal élő személyek előtt, nemcsak háttérfeladatokra, hanem szerkesztői, riporteri, műsorvezetői területekre is. Így természetessé válik, hogy látássérült vagy más fogyatékossgal élő munkatársak is részt vesznek a tartalomkészítésben.

7. Technikai és pénzügyi korlátok

7.1 Probléma leírása: Egyes területeken elavult technikai háttér vagy hiányos infrastruktúra nehezíti az akadálymentesítés bővítését. A narráció, feliratozás és digitális akadálymentesítés fejlesztése forrásigényes, és hosszabb távú tervezést igényel. A kábelszolgáltatók által biztosított eszközök, set-top boxok, okosdekóderek, televíziók, gyakran nem alkalmasak arra, hogy egy látássérült felhasználó önállóan, könnyen beállítsa az audionarrációt vagy más hozzáférhetőségi opciókat.

7.2 Rövid távú javaslat: A meglévő technikai rendszerek felmérése, meghatározva, mely területeken szükséges a leggyorsabb beavatkozás, például narrációs csatornák kezelése, feliratozó rendszerek frissítése. Párbeszéd kezdeményezése a szolgáltatókkal, Telekom és más kábelszolgáltatók, annak érdekében, hogy a set-top boxok menürendszere beszélő, képernyőolvasóval használható legyen, és a narráció beállítása egyszerű, jól elérhető funkcióként jelenjen meg. A szerelők és ügyfélszolgálatosok képzése: amikor új eszközt telepítenek, legyen alapfeladat megmutatni, hol és hogyan kapcsolható be az audionarráció.

7.3 Hosszú távú javaslat: Középtávú technikai fejlesztési terv készítése, amely kifejezetten tartalmazza az akadálymentesítést érintő elemeket, és azok költségvetési fedezetét. Olyan eszközpark és szoftverkörnyezet kialakítása, amely alapértelmezett tervezési elvként kezeli az akadálymentességet, nem pedig utólagos kiegészítésként. A közmédia és a szolgáltatók közös, hosszú távú megállapodása az akadálymentes funkciók, beszélő menü, egyszerű narrációkapcsolás, akadálymentes távirányítók, folyamatos fejlesztéséről és karbantartásáról.

8. Következmények

8.1 Probléma leírása: A jelenlegi, részleges és következetlen akadálymentesítés súlyos következményekkel jár a látássérült emberek számára. Információs kirekesztéshez vezet: a közérdekű információkhoz, hírekhez, vészhelyzeti tájékoztatáshoz, kulturális és szórakoztató tartalmakhoz való hozzáférés nem egyenlő. Ez erősíti az elszigeteltséget, társadalmi egyenlőtlenséget okoz, fenntartja az előítéleteket, és hozzájárul ahhoz, hogy a fogyatékkal élő emberek véleménye alulreprezentált maradjon a nyilvánosságban, illetve sérül az egyenlő esélyű hozzáférés elve.

8.2 Rövid távú javaslat: Azonnali lépések a vészhelyzeti kommunikáció akadálymentesítésére, felirat, jelnyelvi tolmács, jól érthető hangminőség. A látássérült nézők és hallgatók megszólítása külön csatornákon, honlap, rádió, szervezeti együttműködések, annak érdekében, hogy tudjanak a már rendelkezésre álló akadálymentes tartalmakról. Célzott, társadalmi célú hirdetések készítése, amelyek a látásromlás megelőzését, a szemészeti szűrések fontosságát és a fogyatékkal élő emberek befogadását hangsúlyozzák.

8.3 Hosszú távú javaslat: Olyan közmédia kialakítása, ahol az egyenlő hozzáférés nem külön projekt, hanem a teljes működés alapelve. Ennek eredményeként a fogyatékkal élő emberek, ezen belül a látássérült személyek érdemben, önállóan tudnak tájékozódni, szórakozni, véleményt formálni. A fogyatékkal élő szereplők természetes jelenléte a reklámokban és általános műsorokban: ne csak fogyatékos-gatématicájú tartalmakban jelenjenek meg, hanem banki, élelmiszeripari, szolgáltatói reklámokban és mindennapi műsorokban is. A közmédia aktív szerepvállalása a társadalmi szemléletformálásban: rendszeres, tartalmas riportok, sorozatok, amelyek a mindennapi nehézségek mellett a megoldási lehetőségeket, jó gyakorlatokat is bemutatják, hosszabb távon követve egy-egy ügy alakulását.

9. A közmédia mint mintaadó munkáltató szerepe

9.1 Probléma leírása: A közmédia – mint kiemelt állami fenntartású intézmény – jelenleg nem tölti be kellő súllyal mintaadó szerepét a megváltozott munkaképességű, ezen belül a látássérült munkavállalók foglalkoztatásában. A foglalkoztatás aránya alacsony, nincsenek átlátható, kifejezetten rájuk szabott toborzási és karrierutak, illetve a belső munkaszervezés, informatikai és fizikai környezet sem minden esetben támogatja a tényleges, érdemi munkavégzést. Sok esetben hiányzik a célzott, egyéni munkakörelemzés, a rugalmas munkavégzési formák (részmunkaidő, távmunka) következetes alkalmazása, és a vezetők sem kapnak elegendő támogatást ahhoz, hogy tudatosan és magabiztosan foglalkoztassanak megváltozott munkaképességű munkavállalókat. Így a közmédia nemcsak a nemzetközi jó gyakorlatoktól marad el, hanem annak a lehetőségétől is, hogy hitelesen képviselje az esélyegyenlőség ügyét.

9.2 Rövidtávú javaslat: Rövid távon szükséges egy átfogó helyzetelemzés a közmédián belüli megváltozott munkaképességű foglalkoztatásról: mennyi érintett dolgozik jelenleg, milyen

munkakörökben, milyen akadályokkal szembesülnek. Ennek alapján célzott toborzási kampány indítható, amely kifejezetten megszólítja a látássérült és más megváltozott munkaképességű szakembereket szerkesztői, kommunikációs, IT, adminisztratív és támogató területeken. Szükséges egy belső, gyors akadálymentesítési csomag bevezetése a munkaállomásoknál: képernyőolvasó szoftverek, nagyítók, akadálymentes irodai alkalmazások, rugalmas munkaidő és részleges távmunka lehetőségének biztosítása. Rövid, célzott vezetői tréningeket kell tartani arról, hogyan lehet hatékonyan együttműködni megváltozott munkaképességű munkatársakkal, hogyan kell a feladatokat, határidőket, kommunikációt ehhez igazítani. Fontos, hogy minden új érintett munkavállaló mellé kijelöljenek egy belső mentort, aki segíti a beilleszkedést.

9.3 Hosszútávú javaslat: Hosszú távon elengedhetetlen egy intézményi szintű, számszerű célokat tartalmazó foglalkoztatási stratégia, amely meghatározza, hogy a közmédia milyen arányban kíván megváltozott munkaképességű munkatársakat foglalkoztatni, és ezt többéves ütemtervhez köti. A toborzásban, kiválasztásban és előmenetelben be kell építeni az esélyegyenlőségi szempontokat, és biztosítani kell, hogy a látássérült és más fogyatékossgal élő munkatársak ne csak háttérfeladatokra, hanem tartalom-előállítási, döntés-előkészítő és vezetői pozíciókra is reális eséllyel pályázhassanak. Tartós együttműködést kell kialakítani rehabilitációs szakemberekkel és érdekképviselői szervezetekkel a munkakörelemzés, a munkahelyi adaptáció és a képzések területén, hogy a közmédia munkahelyei rendszerszinten akadálymentesítettek legyenek. Célszerű belső „jó gyakorlat” programot indítani, amely bemutatja a sikeres megváltozott munkaképességű munkavállalók karrierútját, ezzel is erősítve a szervezeti kultúrában azt az üzenetet, hogy a fogyatékossgal élő emberek értékes, teljes jogú munkatársak. Hosszabb távon a közmédiának célja lehet, hogy országos szinten is hivatkozási ponttá váljon a befogadó, akadálymentes munkáltatói gyakorlat terén, és ezzel más állami és piaci szereplőket is hasonló lépésekre ösztönözzön.

A Hálózathoz csatlakozott szervezetek listája:

- ✓ 3eDucation Kft.,
- ✓ „A fény túlsó oldalán...” Látássérültek Regionális Közhasznú Egyesülete,

- ✓ A Gyengénlátó Gyermekéért Alapítvány,
- ✓ Az Akadálymentes és Korlátlan Kultúráért Egyesület,
- ✓ Bodor Tibor Kulturális Egyesület,
- ✓ Cegléd és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete,
- ✓ Dabas és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete,
- ✓ Dunakanyari Látássérültek Egyesülete,
- ✓ Fény a Sötétben Alapítvány,
- ✓ Gödöllő és Térsége Látássérültjeinek Egyesülete,
- ✓ Gyengénlátók Általános Iskolája, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani intézménye és Kollégiuma,
- ✓ „Informatika a látássérültekért” Alapítvány,
- ✓ Innováció a Látássérültekért Egyesület,
- ✓ Ki-Látás Közhasznú Alapítvány,
- ✓ Látássérült Személyek Rehabilitációját Szolgáló Egyesület,
- ✓ Láss Velünk! – Audionarrátorok Társasága,
- ✓ Látássérült Gyermekeket Nevelő-Oktató Általános Iskola, Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Kollégium,
- ✓ Látássérültek Pilis Völgye Egyesülete,
- ✓ Látássérültek Vas Vármegyei Egyesülete,
- ✓ Magyar Optikus Ipartestület A Látásért Alapítvány,
- ✓ Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége,
- ✓ Mindenki Képes Egyesület,
- ✓ Narratívák,
- ✓ Rehabilitációs Környezettervezők Egyesülete,
- ✓ Szem(l)élelmód Rehabilitációs Központ,
- ✓ „Szól a szív...” Alapítvány,
- ✓ Új látásmód – Buda Környéki Látássérültek Egyesülete,
- ✓ Vakok Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye, Óvodája, Általános Iskolája, Szakiskolája, Készségfejlesztő Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája, Kollégiuma és Gyermekotthona,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Baranya Megyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Békés Megyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Csongrád-Csanád Vármegyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Komárom-Esztergom Megyei Egyesülete,

Útjelző

Látássérült Embereket
Segítő Szervezetek
Országos Hálózata

- ✓ Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Tolna Vármegyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Veszprém Megyei Egyesülete,
- ✓ Vakok és Gyengénlátók Zala Megyei Egyesülete

További információ:

Fodor Ágnes, a VGYKE elnöke, +36 70 387 5260

Berke Mónika hálózatkoordinátor, +36 30 213 0050; halozat@vgyke.com